

DIETETICA SIVE VITALIS MEDICINA

ODONTALGIA

1781

AVCTORITATE PUBLICA
MAGISTRI

JOHANNES VONCKERO

PROFESSOR

ODONTOLOGIAE

SCHULTZE

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
ODONTALGIA

QVAM
AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE GRATIOSI
ORDINIS MEDICI

PRÆSIDE

VIRO ILLUSTRIS EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO
DN. JOANNE JVNCKERO
MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQUE PROFESSORE
PVBL. ORDIN. PRACTICO ORPHANOTROPHEI ET
PAEDAGOGII FELICISSIMO

PATRONO PRÆCEPTORE ATQVE HOSPITE SVO OMNI PIETATIS
CVLTV ÆTERNVM DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS

SVMMSIQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
LEGITIME IMPETRANDIS

AD D. JVN. M D CC XLVI.

PVBLCO ET PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

RESPONDENS

JOANNES FRIDERICVS ANDREAS SCHVLTZE

BERNBVRGO - ANHALTINVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE

Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.

ODONTALGIA

DE JOHANNIS WINKLERI

KÖN. PR. FR.
UNIVERS.
ZVHALLE

PRO GRADU DOCTORIS

JOHANNIS WINKLERI

PROOEMIUM.

Inter varia ista morborum varii generis symptomata, quibus actiones tam naturales & vitales, quam animales & rationales diversimode læduntur, nullum certe frequentius atque communius, sed nullum insimul molestius acerbiusque facile occurrere solet, *dolore*, quem in tactus depravatione non male posuerunt veteres. Amplissima autem est dolorum familia, quorum alii artus modo extremos vexant, ut *chiragra*, *gonagra*, *podagra*; alii ventrem infimum maxime occupant, quo præter *malum* istud satis dolorificum, *hypochondriaco* - *hystericum*, *interne*, *colica*, *stranguria*, cum *dysuria* & *ischuria*, renum quoque & vesicæ *calculus*, & quæ sunt reliqua, *externe* autem, *nephritis spuria* & *malum ischiadicum* maxime pertinent;

A 2

alii

alii mediam premunt cavitatem, ut in partibus internis *asthma* atque *incubus*, *pleuritis* atque *peripneumonia*, *paraphrenitis* & ipsa *cordis palpitatio*, in externis vero *pleuritis spuria*, & si alias partes musculares occupet dolor, *rheumatismus*; alii denique caput ipsum atrociter infestant, ut *Hemicrania*, *Cephalalgia*, *Cephalæa*, *Ophthalmia*, *Otalgia*, *Odontalgia*, & plura alia dolorum genera. Ex amplissima autem horum dolorum familia nullus ferme frequentior, immo nullus facile atrocior occurrit, ipso *dentium dolore*. Omnes enim homines cuiuscunque ætatis, temperamenti, vitæ generis, conditionis & regionis fuerint, aliquando quidem mitius adgreditur, aliquando vero vehementer satis *torquet*, immo tam atrox subinde & crudelis est, ut non male CELSVS *Lib. VI. Cap. IX.* eum maximis tormentis adnumerandum esse iudicet. GALENVS autem, & ex paullo recentioribus THONERVUS & SALMVTHVS, alique plures, probe observarunt, quosdam tantis dentium doloribus afflictos fuisse, ut præ atroci horum dolorum vehementia vel penitus exanimati, vel ad furorem & insaniam redacti fuerint. Præterea iste dolor adeo est contumax, ut sæpe medicorum consiliis auxiliisque in consilium vocatis, omnem plane ad certum temporis momentum respuat medelam. Quid mirum itaque, quod apud priscos Ægyptios, qui totidem habuerunt Medicos, quotquot sunt corporis humani partes, peculiare etiam dentium Medici fuerint constituti. Ita enim refert HERODOTVS in *Euterpe: Medicina apud Ægyptios hunc in modum distribu-*

sributa est, ut singulorum morborum singuli sint Medici, & non plurimum. Itaque omnia referta sunt Medicis: alii enim sunt oclarii, curandis oculis constituti, alii capiti, alii dentibus, alii aliis partibus, alii morbis occultis. Et sane etiam in nostris regionibus plures hodie occurrunt circumforanei, quorum alii operatores, alii oculistæ, alii vero dentifrangibuli, aliique Zahnkünstler, salutari malunt. Dolendum quidem est, quod eiusmodi circumlatoribus, qui præter istam encheiresin, dentes satis cito, si modo semper satis tuto, evellendi, nihil prorsus didicerunt, non solum ab hominibus plebejis, sed & ab optimatibus nonnunquam, in variis oculorum dentiumque morbis curandis plus, quam par est, fidei habeatur. Sed optandum quoque esset, ut & Medici, in rite dijudicandis & congrue tractandis dentium doloribus, debitam ubique adhiberent circumspectionem, & Chirurgi in quacunq; odontalgia, sive symptomatica ista fuerit, sive idiopathica, non statim ad evulsionem dentium confugerent. Tanta enim apud veteres dentium fuit dignitas, ut plumbeum odontagogen, seu forcipem dentarium, in APOLLINIS templo suspenderent, ne posteri eos evellerent prius, quam cærii & summe mobiles plumbeo instrumento evelli possent. De Turcis autem refert MENAVIVS, illos Chirurgis suis olim interdixisse, ne sine impetrata regis licentia dentes extraherent. Verum ad rem ipsam accedamus; & in explicanda *Odontalgia* eam nobis legem dicemus in præsentî, ut ex *Scholis Anatomico-Physiologicis* ea præmittamus, quæ ad melio-

rem morbi nostri intelligentiam necessaria esse videntur; deinde vero in ipsam huius mali indolem atque causas paullo penitius inquiramus; tandem etiam ex triplici artis salutaris fonte, *Dietetico*, *Chirurgico* & *Pharmaceutico*, ea breviter in medium proferamus remedia, quæ tam ad præavendam, quam mitigandam, penitusque removendam, dolorificam istam dentium sensationem, ab experientia & ratione potissimum comprobantur. *Faxit Deus feliciter.*

§. I.

Nominis explicatio.

Id quod Græci una quidem, sed composita quadam voce, ex *odes* dens, & *αλγω* doleo, *odontalgiam* adpellare solent, & hac ipsa ratione, tam locum adfectum, quam symptoma ipsum, GALENO præcunte, apte satis exprimunt; illud admodum *ακρωγας* *Podagram dentium* dixit STROBELBERGERVS, in *peculiari* hoc de argumento *tractatu*. Quamquam enim uterque adfectus unum idemque agnoscat genus, *dolorem* nempe, seu tristem animæ sensationem, ex intentata continui solutione oriundam; *parte* tamen *adfecta* maxime a se invicem differunt *Podagra* & *Odontagra*. Quæ vox, licet hoc sensu in usum non recepta sit, (HIPPOCRATI enim denotat *οδονταγρα* *volsellam evellendis dentibus idoneam*, quare alii vocabulo latino-græco *Dendagra* uti maluerunt) facilius tamen tolerari possêt, quam ridicula illa *dentium Podagra* denominatio. Latini vel retinent istam vocera

cem Græcam Odontalgia, quemadmodum plura vocabula græca in Romanam Civitatem receperunt; vel duobus verbis, *dolore dentium* indicans, quod Germani, ad Græcæ linguæ imitationem, uno itidem, sed composito nomine vocant *das Zahnweh, die Zahnschmerzen.*

§. II.

Antequam vero de ipsâ hujus *adfectus indole*, *subjectis, signis* atque *caussis* distincte exponamus, quod *secundum* erit nostræ dissertationis momentum; de ipsorum *dentium natura* pauca quædam præmittamus, tum plenioris doctrinæ gratia, tum quod præternaturalis cujuslibet partis adfectio recte cognosci nequeat, naturali eius constitutione vel ignorata, vel in obscuro collocata. Ne autem nimium forte excrescat dissertatio inauguralis, ea quidem, quæ de *dentium ortu, tempore & materia generationis*, de *illorum mutatione, excisione & renascentia*, inter Physiologiæ Doctores, inter Anatomix auctores autem, de *varia dentium figura, ordine, numero, nominibus & sic* porro disputari solent, quoniam ad meliorem adfectus nostri diiudicationem curationemque parum vel nihil plane conferunt, lubenter præteribimus; quemadmodum etiam de *triplici dentium usu, ciborum masticatione, distinctiore sermonis formatione, orisque ornatu & venustate*, prolixiores esse volumus hoc loco. Ea vero, quæ ex Anatomicorum & Physiologorum Scholis hic breviter modo repetenda nobis erunt, ad quinque reducemus capita, & primo quidem

*Dicendorum
ratio & ordo.*

quidem loco de *dentium natura osseo-lapidea, secunda de illorum cum maxillis & gingivis nexu arctissimo, tertio de variis dentium vasis, arteriis, venis, atque nervis, quarto de interna dentium cavitate & materia mucoso-membranacea ibi contenta, & quinto denique de dentium sensu eorumque continua nutritione, paucis exponamus.*

§. III.

*Dentium de-
finitio.*

Complectemur hæc momenta omnia sequenti dentium definitione: *Dentes sunt partes corporis ossea, ex substantia duplici, una durissima & quasi lapidea, altera molliori ossea tamen constantes, maxillarum alveolis per gomphosin inarticulate, intus cavitate quadam, membrana, variisque vasis instructæ, sensu & nutritione præditæ, in usum masticationis, melioris loquelæ, orisque ornatus a natura efformatæ.* Parum ab hac ipsa dentium definitione, quam ex B. nostri HOFFMANNI *Historia dentium physiologicæ & pathologicæ, inaugurali quadam dissertatione pertractata, in medium produximus, ea quidem differt, quam RVDOLPHVS GVILIELMVS CRAVSIVS, Celebrerrimus quondam apud Jenenses Medicus, in Diss. de dentium sensu, hunc in modum dedit: Dentes sunt ossa duritie peculiari prædita, per γομφωσιν, σπυργωσιν & στυραγωσιν, hoc est per membranas nerveas & vincula item per gingivarum carnem, radicibusque suis alveolis maxillarum infixa & firmata, sed extra gingivas prominentia sua nuda, ad ciborum comminutionem, seu masticationem imprimis a natura in homine forma-*

formata. Perlustrabimus dentium naturam per singula momenta, & statim quidem de substantia illorum *duplici*, tam *osseæ*, quam *lapideæ*, paragrapho sequenti breviter dicemus.

§. IV.

Vtrum in *ossium* civitatem recipiendi sint *dentes*, *osseo-lapidea dentium substantia.* disputant auctores. Plurimi negativam cum HIPPOCRATE amplectuntur sententiam, ex ea quidem ratione, quod multas habeant qualitates, ossibus ceteris non communes, sentiant nimirum, peculiari polleant duritie, nascantur extra uterum, crescant perpetuo, evulsi renascantur, & quæ sunt reliqua. Sed recte monet B. noster HOFFMAN. l. c. quod duplici dentes gaudeant substantia, *exteriori* quidem *durissima & quasi lapidea*, utut de natura lapidis non participet, id quod solutio chemica facile ostendat, *altera* vero *molliori*, vere tamen *osseæ*. Durissima & quasi lapidea illa pars, quæ sub vehementiore attritu & concussionem cum ferro scintillulas edit, observatur modo in illa portione dentium, quæ extra gingivas prominet, & instar corticis & involucri investit osseam dentis partem, radices quippe dentium, quæ in alveolis & sub gingivis latitant, osseæ tantum naturæ; unde etiam non tam candidi splendidique coloris sunt, quam externa illorum pars prominens a tegmine. Nec frustra gaudet externa dentium pars lapidea quasi duritie; ita enim ab omni iniuria & læsione externa immunis, non solum incisioni & contractioni alimenterum duriorum eo melius inservit, sed & interio-

rem, ossæam dentium partem, quæ propter poros laxiores facile dissolvi & consumi possêt, externe quadam cortice durissima tegit, ne forsân particulæ acres corrosivæ ciborum, illam ipsam lædant atque destruant. Experientia quippe constat, quod hæc ipsa pars dentium ossæa in carie maxime adficiatur & lædatur, cortex autem raro ab acri succo corrosivo penitus consumatur. Deinde differt etiam silicea dentium *pars corticalis* exterior ab interiori ipsa structura, in illa enim obliquo situ in circellos terminantur striæ; altera autem interior, & præcipua, qua dentes constant, pars, ex multis fibrarum planis secundum longitudinem sibi firmiter superinductis, constructa est. Patent singula plana resolutione facta per longam ossium macerationem; integræ namque ossæa reticulares bractæa evelluntur. Plura de hac controversia dabit, quem itidem laudavimus, R. G. CRAVSIUS l. c. addatur SEBITZIVS in disputationibus de *dentibus*; & MICH. SENNER TVS in dissert. de eodem argumento.

§. V.

Maxillis quam ratione infigantur dentes.

Dentes ad unum omnes maxillarum finibus, quos *alveolos, fossulas & præsepiola* vocant, *cuneorum* seu *clavorum* instar, beneficio conclavationis, quam *gomphosin* adpellare solent Anatomici, firmissime infiguntur; ut nequaquam vacillent, aut commoveantur, in duriorum ciborum comminatione. Nonnulli ut *incisorii & canini* dentes, una modo radice, alii vero, ut *molares*, duabus vel pluribus radicibus

cibus maxillarum alveolis immittuntur. Ipsæ autem dentium radices ligamentis membranaceis, nerveis, cinctæ, loculis suis affiguntur firmiter. Porro dentes ambit & unit *gingivalis substantia*, quæ caro est dum ex fibrosis lamellis, iuxta se positis, conflata, infinitis vasculis sanguineis intertexta, unde etiam rubedine intensâ fulget; præterea copiosis membranis, glandulis atque nervorum ramis scatet, unde fenilis est, & subinde humiditate irrigata observatur. Hæc vero instar valli dentes cingit, & instar musculorum illos roborat, unde gingivali carne vel exesa, vel nimis relaxata, aut flaccida reddita, dentes facillime vacillant & excidunt. Nonnullorum dentium radicibus, in specie in maxilla superiore, una cum membrana, quæ radices & illorum partem, quæ obvelata est, investit, aliquid duræ & carneæ gingivarum substantiæ communicatur, per quam dentes eo firmius in loculamentis suis affixi & annexi sunt. Et quamvis dentes, monente CLOPTON HAVERS in *Osteologia*, de communi perioestio haud participant; alveoli tamen eo gaudent, & cum ipsâ membrana, quæ dentes contegit, coalescit, ut unam quasi constituere videatur.

§. VI.

Non unius generis *vasa* ad dentes feruntur, *arteria*, *vena*, & *nervi*. Arteriæ quidem ab *externarum carotidum ramis*, tam *anteriore*, quam *posteriore*, oriuntur. *Anterior* furculus ad aurem dividitur, ramulumque quendam ad maxillam superiorem emit-

tit, qui dentibus superioribus inservit. A *posteriore* autem arteriæ binæ sub aure maxillam inferiorem ingrediuntur, & secundum eius longitudinem in omnium dentium inferiorum radices disseminantur. *Bine* sunt a iugulari interna in duos ramos, *exteriorem* & *interiorem*, divisæ; ab *interiori* suos habent dentes superiores omnes, ab *exteriore* autem inferiores. *Nervi* tam superioris, quam inferioris maxillæ, non quidem a tertia nervorum coniugatione, quod veteres voluerunt, sed a *quinto nervorum pari*, quod divisum hodie appellatur, originem suam trahunt. Idque iam suo tempore agnovit RIOLANVS, qui *Antropograph. Lib. IV. Cap. II.* quintam nervorum coniugationem in maiorem & minorem furculum dirimit. Maior, inquit, foramen auditorium, seu cochleæ extremum subit, ibique terminatur; minor vero per aquæ ductum FALLOPPII devehctus, per foramen, inter styloidem & mastoïdem apophysin latitans, in fauces delabitur, obiter in aures & buccas transmissis furculis, sed maiori sui parte radici dentium, linguæ & laryngi distribuitur. Recentiores vero Anatomici, *quintum* par nervorum, *divisum* dictum, in tres ramos dispartiunt. *Primus* quidem exiguus, ad glandulas oculorum, palpebras, musculos nasi & frontem abit. *Secundus* furculos dimittit in faciem, nasum, labia, palatum & *dentes*; huic iungitur quidam nervulus septimi paris, pro formando nervo intercostali, & alius septimi pro chorda tympani. *Tertius* per os *cuneiforme* ad maxillam inferiorem, musculos vicinos & linguam tendit.

dit. Hæc vasa arteriosa, venosa & nervosa, dum dentium cavitatem intrant, de qua statim plura dicemus §. subsequenti, tam sensum, quam nutritionem dentibus conciliant.

§. VII.

Cavitatem quandam in ipsis *dentibus* reperiri, facile patescit, quando dentem secundum longitudinem per medium dissecamus, ubi singulas dentis radices, cavitate quadam donatas esse luculenter observamus, eaque satis insignis est in ipsa basi, seu parte dentis, quæ ex gingivis eminet. Deprehenditur in ista dentis cavitate, præter membranam nerveam, dentem intus vestientem, substantiã quædam mucosa, membranacea, seu succus quidam mucosus, forma vesicæ oblongæ ex tenuissimis vasis sanguifluis membranis nerveis, glutinosa quadam substantiã compositus, qui etiam usque ad extremitatem dentis pertingit, ibi membranulis quasi magis constrictis, quodammodo durior & rubicundior apprensus. In pueris, notante id EVSTACHIO, in peculiari de dentibus tractatu, cavum hoc refertum est materia mucosa, circumsepta membrana, quæ, quoad exteriorem superficiem, rubicunda, interius magis alba adparet; & hic ipse mucus tandem convertitur in ipsam dentium substantiam, & genuinum illorum nutrimentum existit. Quo magis autem dentium substantia solidescit ac firmior evadit, ut in adultis, eo pauciores deprehendimus mucum, & vice versa in infantibus, quorum dentes ex tenuibus lamellis constant, eo copiosior reperitur.

Cavitas dentium & materia inibi contenta.

§. VIII.

*Dentium sen-
sus & nu-
tritio.*

Ex iis, quæ de variis dentium vasis, arteriis ve-
nis atque nervis §. VI. de materia autem mucosa, in
dentium cavitate intrinseca contenta, §. VII. in me-
dium produximus, tum de *dentium vario sensu*, tum
de illorum *nutritione*, ad finem vitæ usque continuanda,
facile nobis constare poterit. Sentiant dentes,
non quatenus sunt substantiæ osseæ lapideæ, sed qua-
tenus illorum radices, tam intus, quam extus, mem-
brana quadam nervea investuntur, immo ipsi nervo-
rum surculi, cum vasis sanguineis & lymphalibus, ex
observatione THEODORI SCHENCKII, per poru-
los dentium minimos, in hominis adulti, præsertim
incisorii & canini, vix conspicuos, in maioribus au-
tem brutis, bove, aliisque a DIEMERBROCKIO sæ-
pius observatos, ipsam dentium cavitatem ingrediuntur.
Cumque ramulus quinti nervorum paris, *divisi*
nempe, cum septimo, quod *acusticum* vocatur, ad
chordam tympani abeat; facile patet ratio, cur lima-
rum strepitu dentes stupeant, & baculo, dentibus uno
extremo prehensò, altero autem terræ infixò, adventan-
tis e longinquo accessus auditu facile percipiatur.
Quemadmodum vero nec oculus videt, nec auris au-
dit, ut vulgo quidem loquimur, sed mens; ita facile
adparet, non membranam istam nerveam sentire in
dentibus, sed principium istud vitale, dum varias istas
mutationes in membrana nervea contingentes, per
sensum tactus animadvertit. Ad ipsam vero *dentium*
nutritionem quod attinet, materia illa mucosa & gluti-
nosa, in cavitate dentium obvia, de qua antea dixi-
mus,

mus, verum præbet dentibus pabulum ac alimentum, quo crescunt, extenduntur, & soliditatem acquirunt. Originem habet ista materia mucosa alimentaris ex ipso sanguine, & advehitur ramulis arteriolarum minutissimis, ex carotide externa oriundis, per ipsius dentis poros. Revera enim ossæ dentis partes, ut reliqua ossa nutriuntur succo, qui per poros advehitur, & successive concrescit. Quando autem dentes vel deficiunt, vel excidunt, succus ille pro dente augendo in alveolum vacuum delatus, ipsum ossæ substantia replet, gingivali carne etiam duriore reddita, ut dentium vices aliqua ex parte supplere possit.

§. IX.

Sed sufficiant hæc, de dentium ossæ - lapidea natura, de illorum cum maxillis & gingivis nexu arctissimo, de dentium vasis, arteriis, venis, nervis, eorumque cavitate & materia inibi contenta, deque illorum sensu & nutritione, in antecessum breviter disseruisse. Pergimus nunc ad ipsum dentium dolorem, quem in oppositione ad hæmodiam istam, seu *dentium stuporem* ab acerbitate, vel aciditate fructuum horæorum nondum maturorum, dentibus inductum, qui peculiare quoddam genus doloris est, sensus nempe magis obtusus, quo præsentem alios cibos sine dolore manducare non valemus, *odontalgiam* adpellare solemus. *Veteres* definiunt *odontalgiam*, quod sit tristis sensatio partium membranosarum in dentibus, proveniens a solutione continui, introducta a re continuum violenter & confertim solvente. *Recentiores* paullo

*Transitus ad
ipsum den-
tium dolorem.*

*Odontalgia
quid? secun-
dum veteres.*

*Secundum re-
centiores.*

paullo distinctius rem exprimunt, quando *Odontalgiam* vocant: dentium dolorem præcipue molarium, vel potius membranæ nerveæ, *periostrium* dictæ, dentium radices circumcingentis, interdum a nimia sanguinis copia, dictam membranam premente, interdum vero ab eiusdem inflammatione, aut dentium carie, originem trahentem. Celeber. noster PRÆSES in *conspectu medicine theoretico-practicae*, Tab. de *odontalgia*, sequentem nobis exhibet definitionem: *Odontalgia est periostei & partium nervosarum, ad dentes tendentium, inflammatio, a congestione sanguinis incompleta, hæmorrhagiam narium eminus respiciente, nullum autem exitum inveniente, originem ducens.* Ex ipsa autem differentia, quam statim addit, quod *odontalgia* alia fit *idiopathica*, quæ a carie, vel erosione dentium dependeat, & solos dentes occupet, alia vero fit *symptomata* vel *sympathica*, quæ motibus humorum versus caput congestoriis, præcipue hemicranicis, vestigia legit, & præter dentes non raro etiam confinia loca occupat, facile adparet de symptomata *odontalgia* hanc definitionem magis valere, quam de *idiopathica*, quamquam hæc quoque non plane excludatur.

§. X.

Nos sequentem, ex mente veterum & recentiorum Medicorum, dabimus definitionem: *Odontalgia est tristis animæ sensatio, ex qualicunque partium nervosarum, intra & circa dentes occurrentium, læsione proveniens.* Generis loco ponimus tristem animæ sensationem, in eo enim *doloris ratio formalis*, ipso iam monen-

Nostra odontalgia definitio.

Ejus genus.

monente GALENO *Lib. II. de loc. aff. Cap. II.* proprie confilitur; hinc minus recte vulgo definitur dolor: continui solutio. Quamquam vero *intentata continui nervosi solutio*, ansam dare possit molestæ atque dolorificæ animæ sensationi, eaque ut in reliquis dolorum generibus, ita etiam in *odontalgia*, per varios motus tendentes, prementes, pungentes, vellicantes, vibrantes, & sic porro, sese manifestet; tamen neque in continuo, neque in continui solutione, sed in ipsa animæ sensatione molesta & ingrata dolor proxime deprehenditur. Et hinc veteres *dolorem ad actionem tactus depravatam* recte omnino retulerunt, quod supra iam diximus, quia sensationis naturalis depravatio adest. Licet enim obiectum tactile percipiatur, quale est; attamen quatenus excedit limites & formam naturalis sensus, & ut molestiam & tristitiam inferens percipitur; eatenus illa actio depravata esse dicitur. *Conf. SENNERTVS Instit. Med. Lib. III. part. III. Sect. I. Cap. VI.*

§. XI.

Reliqua definitionis verba: *ex qualicunque partium nervosarum, intra & circa dentes occurrentium, lesione proveniens, dum partem nostri doloris adfectam potissimum exprimit, specificam odontalgia*, ab otalgia, cephalalgia, ophthalmia, hemicrania, aliisque capitis doloribus *differentiam*, clare satis exhibent. In eo enim hi adfectus omnes facile conveniunt, quod sint motus congestorii versus caput, narium fluxionem, vel rubram vel albam, respicientes eminus;

*Differentia
Specificæ.*

C

pro

pro ipsa autem partium adfectarum diversitate, diversas obtinent denominationes. *Duplicem* autem esse *odontalgiam, idiopathicam*, cuius sedes in ipso dente carioso deprehenditur, & *symptomaticam*, quæ vel aliis morbis ut symptoma aliquando iungitur, vel congestionem humorum ad caput factam, vel immediate sequitur, vel concomitatur, sedemque suam non tam in ipso dente, quam potius circa dentem in maxillis & gingivis occupat, antea iam dictum est §. IX. Ceterum dentium dolor alius est intensus, acutus, punctivus, sensivus, alius vero remissus; alius est vagus alius vero fixus; alius est continuus, alius interpolatus, certisque recurrens periodis; alius est recens, alius vero antiquus. Et hæc dolorum genera variant pro subiecti ipsius maiori vel minori sensibilitate.

§. XII.

Dentes an dolent.

Ita quidem loquimur cum vulgo: dens dolet, manus dolet, pes dolet; sed sentimus hac in re cum eruditis. Mens dolet, quando obiectum aliquod peregrinum, violentum & præternaturale, vel in membrana ista nervea, dentes tam intus, quam extus quoad radices saltim, investiente, vel in ipsis nervorum furculis, cavitatem dentium, ingredientibus, molestum & ingratum animadvertit. Quemadmodum vero in *symptomatica* vel *sympathica* ista *odontalgia*, quam sanguinis congestio versus has partes producit, maxime patiuntur gingivæ, & periostium alveolos maxillæ, & membrana dentis radicem cingens, quando a sanguine irruente vasa infarciuntur, partesque mem-

membranaceæ nerveæ tenduntur, premuntur; vnde hoc in casu difficulter satis determinare valemus, quoniam dens præcipue doleat, sed ordinarie dolorem per dimidium malæ, aut maxillæ diffusum sentimus. Ita in *odontalgia idiopathica*, quæ dentis erosionem & cariosam eius corruptionem pro causâ agnoscit, modo radice periostrum, modo interior, modo exterior membrana nerveo-vasculosa, subiectum doloris speciale constituit, prouti nempe caries specialissimam dentis particulam, exteriorem, aut interiorem, occupavit. Ceterum quamvis dentes omnes & singuli obnoxii sint doloribus, magis tamen id experiuntur, qui & profundiores possident radices, & plures, quod molaribus præcipue competit, unde ad hos potissimum mali labes derivatur, ibique contumacius urgent cruciatus, & diuturnius ut plurimum.

§. XIII.

Odontalgiam idiopathicam varia incurrere possunt individua, sine respectu ætatis, temperamenti, sexus, aut cuiuscunque conditionis. Omnes nempe ac singuli, qui dentium carie adficiuntur, sive acrioribus dentificiis pro dealbandis, vel metallicis instrumentis, pro mundificandis dentibus, abutantur, sive etiam radices post evulsionem, aut cariem dentium in gingivis remanserint. *Symptomatica* autem vel *sympathica odontalgie* præsertim obnoxii sunt homines plethorici, maxime vero iuniores, quorum consuetæ narium hæmorrhagiæ emanerunt; *femine* inordinato vero suppresso mensium fluxu laborantes, præsertim vero

Quibus hominibus maxime doleant dentes.

gravidæ, rarius autem viri, quorum uxores gravidæ sunt, quod tamen aliquoties observavit ex recentioribus NENTERVS; viri, quibus hæmorrhoides legitime non fluunt; fœminæ pariter ac mares, qui consuetas venæsectiones & scarificationes neglexerunt. Tandem etiam huc pertinent, qui nati sunt a parentibus eodem malo, vel arthritico spasticis insultibus adfectis, vel qui sub æstu febrili organice sanguinis commotionem patiuntur, atque ita tunc temporis plethora commota laborant.

§. XIV.

signa odontalgia diagnostica.

Quamquam vero dentium dolor *ipso sensu* aliquando admodum vehemente, acuto, punctorio, tenfivo, circa dentium molarium radices præcipue torquente, satis superque se prodat, ipsa quoque *dentium caries* partim in excretionem tetri coloris, adversique odoris materiæ, partim vero visu tactuque facile fiat manifesta; occurrunt tamen plerumque alia symptomata, admodum molesta, e. g. appetitus imminutus, vel si aliquando appetitus sibi constet, alimentorum in ore præparatio valde impedita, pavores, vigiliæ, motus convulsivi, inquietudo, dolor capitis gravativus, cum pulsatione carotidum vehementiore, frequens salivatio & excretio multæ pituitæ, pro diversitate subiectorum, vel pallor, vel rubedo faciei, sapor in ore falsus, dentium stridor, & quæ sunt reliqua. Imprimis autem in statu graviore gingivarum malarumque inflammatio, cum tumore, rubore & calore præternaturali observatur; immo febris aliquando, vel motus

motus saltem febriles, vehementem dentium dolorem concomitantur. Non tantum vero dolor per qualescunque dentium & gingivarum regiones excurrit, sed & interdum ad interiorem aurium cavitatem sese extendit, ipsamque *otalgiam* secum trahit in consortium. Nonnunquam dolor acutissimus integras occupat maxillas; ita observavit WEDELIVS dolorem dentium, cum maxillæ dolore, circa acetabulum suum tam immanem, ut præter ipsum dolorem, maxilla quasi ex situ videretur mota, & æger neque edere poterit, nec loqui, nec os aperire, immo tandem opus fuerit adhibere oris diductorium.

§. XV.

Licet autem dentium dolor molestus magis sit, signa prognostica. quam lethalis; per accidens tamen, si vel plane negligatur, vel, quod sæpe fieri solet, perverse & incongrue tractetur, satis quidem *periculosus* fieri potest, præsertim si nervorum furculi, radices dentium ingredientes, a vermibus nonnunquam, ut in carie dentium, aliisque putridis rebus indefinenter vellitentur. Unde caput non solum, sed & totum corpus, nervosumque genus aliquando trahitur in consensum, motus accedunt convulsivi, & si malum diutius protrahatur, vires sæpe corporis penitus exhauriuntur. Quemadmodum vero *odontalgia idiopathica*, quæ ab erosione & carie dentium oritur, nonnisi palliativam admittit curam, nec plenarie cessat, nisi dente vel usto, vel evulso; ita *symptomata*, si recens fuerit, facilius curatur, quam si habitualis, inveterata & periodica

facta sit. Quo frequentius enim congestiones humorum versus certa quædam loca contingunt, & motus abeunt in consuetudinem; eo difficilius aliorum derivari, vel satis tuto penitus compefci possunt. Hinc mirandum plane non est, quod ipsi dentium dolores, ut bene monet Celeb. noster PRÆSES, aliquando ad Medicorum scandala transeant, ita ut patientia magis, quam medicamentis, nisi forte sympatheticis, superari debeant. Tumor autem in gingivis, aut maxillis, aut in buccis obortus *doloris dentium solutionem præfagit.*

§. XVI.

*Unde oriuntur
dentium do-
lores.*

*Ex mente ve-
terum.*

Diximus in definitione, quam de *odontalgia* dedimus §. X. tristem istam animæ sensationem, quam dentium dolorem adpellare solemus, provenire, *ex qualicunque partium nervosarum intra & circa dentes occurrentium læsione.* Læduntur autem partes nervosæ, ex mente & sententia veterum *immediate per solutionem continui*, quoniam in serie ista causarum dolorem excitantium, hæc ipsa ultimam constituat, inter quam & dolorem nihil amplius intercedat. Sed recte infimul illi ipsi monent, per solutionem continui, non eam semper intelligendam esse, quæ in facto est, & solutæ unitatis nomine venit, v. g. a vulnere, vel plaga quadam inflicta, sed eam maxime, quæ est in fieri, a quacunque demum causa ea inducatur, e. g. *vellicatio, tensio, ac irritatio membranosi & nervosi generis.* Mediate, sed proximius tamen, læduntur partes nervæ, ex doctrina veterum, ab intemperie, quæ vel a causa *vaporosa*, vel *humorosa* potissimum intro-

introducitur. A *vaporosa* quidem, quando spiritus flatulentus intra dentis cavitatem & nervulum inclusus, membranulam nervosam violenter divellit, unde dolor atrocissimus ac pene intolerabilis excitari solet. Ab *humorosa* autem, quando humores, qui vel *quantitate* peccant, ut in plethora, vel in *qualitate*, ut in spissitudine & cacochymia, vel in *motu*, tam generalliori quam locali, partim in maxillarum, dentium, & alveolorum membranas, partim in nervulum, radici dentis insertum, partim vero in ipsam dentis substantiam, ut ex GALENO docet AVICENNA, *conferunt* & cum impetu irruant. Verum recte monet LAZARVS RIVERIVS in *Praxi Medica Lib. IV. Cap. I.* Verisimile esse, dolorem dentium frequentius fieri, in partibus illis exquisito sensu donatis, nervulo nimirum & membranula alveolum succingente, dentiumque radices proxime ambiente, quæ ab humoribus influentibus, non solum distensionem ac vellicationem, sed etiam interdum inflammationem patiuntur, si nempe sanguis cum aliis humoribus admisceatur. Tunc enim dolor a duplici causa exoritur distensione videlicet, & compressione, quæ fit a dentis duritie, quam ferre non potest sine dolore membranula inflammata. Hanc autem membranulæ inflammationem, comitatur ut plurimum gingivæ inflammatio, quæ ideo a GALENO atque AVICENNA inter causas doloris dentium recensetur.

§. XVII.

Recentiores causam odontalgie idiopathica recte ponunt cariem & erosionem dentium, propter quam læsio

Ex mente recentiorum.

læsionem avertendam adfluxus humorum, & hinc stasis inflammatoria contingat. Causa autem *odontalgie symptomaticæ* antecedens remota, ipsis est plethora; propior, humorum congestio versus caput, evacuationem sanguinis per nares respiciens; proxima autem seu immediata, est stasis sanguinis inflammatoria, in vasculis sanguiferis per radicem dentium substantiam medullarem disseminatis. Quibus alii, præter dispositionem hæreditariam, & dentium ferotinam nativitatem, varias causas occasionales seu procatarticas addere solent, e. g. aerem frigidum, cibos potusque vel calidiores vel frigidiores, dulciã, acida &c. Quando enim horum alterutrum vel immediate per dentem cariosum, eiusque foramen aperum, ad membranam nerveam pertingit, fibrillæ eius afficiuntur, motusque spasticus in illis excitatur, quoniam nervosæ partes minime omnium frigida, acria, & nimis calida perferre possunt. Vel dente quoque nondum penitus perforato, carie ab intra incipiente, per substantiam ipsius corticalem quasi tenuem, frigoris aut nimii caloris sensus penetrat, atque in membrana illa nervea motum tremulum concitat, id quod tanto promptius succedere solet in periostio alveolorum, quippe quod externarum causarum iniuriis magis est expositum.

§. XVIII.

Secundum nostram hac de re sententiam.

Nos utrorumque tam veterum quam recentiorum *odontalgie* causas commode coniungi posse arbitramur. Læduntur enim partes istæ nerveæ, intra & circa

circa dentes occurrentes, vel per nudam atque simplicem istarum partium admodum sensibilibus præternaturalem *distensionem* atque *compressionem*, unde aliquando ipsa vasculorum dilaceratio contingit, vel per modum *vellicationis* & erosionis membrana ista nervea, quæ dentes & alveolos dentium cingit, læditur. Quando enim portio quædam, licet levior, humoris sanguineo-serosi, in membrana nerveo-vasculosa stasi subiecta, veram & ad falsam indolem inclinantem, subit corruptionem; vel acria quædam corrosiva per errorem externe adplicantur; vel acriorum ciborum reliquiæ dentibus & gingivis adhærent, quæ successive corruptæ & acriores factæ, molliorem gingivarum substantiam adgrediuntur, eoque ipso ad periostrium penetrant, & ipsa dentium substantia læsa, ad interiorem illorum cavitatem, eiusque membranam nerveam viam sibi parant; fieri aliter nequit, quam ut materia ista acris, immediato quodam contactu, in tenerrimas membranæ nerveæ fibrillas agat, ita ut sub leviori actu fibrillarum spasticas tractiones, sub graviore autem contactu unitatis solutionem, utroque vero modo molestissimam sensationem producat. Hinc recte monet Celeb. COSCHWITZIVS in *Organismo & Mechanismo in homine vivo obvio, destructo & labefactato, seu in pathologica hominis vivi consideratione*, Part. II. Sect. I. Cap. VII. §. XXX. in Scholio. Si aliquando in aliqua parte a *resignatione* seri acrioris & falsi, per varias excretiones impeditas producta, hoc in motu suo sufflaminatum, adhuc acrius temporis mora redditur; tunc utique

utique non negandum est, quod acrimonia sua partibus nervosis & nervoso-membranosis noceat, easque rodendo quoque afficiat, doloresque graviores efficiat.

§. XIX.

Contra dentium dolores remedia.

Cognitis itaque odontalgiae subiectis, signis atque causis, tertium superest nostrae dissertationis momentum, scilicet ut de *consiliis & remediis*, tam chirurgicis, quam pharmaceuticis, & diaticis breviter dicamus, quibus *dentium dolores* vel *praeceveri*, vel si iam ad sint, tuto *removeri* possint. Ante autem quam ad practicam hanc partem progrediar, duomomenta, ad felicem huius morbi curationem plurimum valentia, praemittere conveniet. Primum est, multos quidem homines laboriosos dentes habere cariosos, pauciores vero ex iis odontalgiam incurrere. Alterum autem, odontalgiam sine carie dentium, seu symptomaticam, otiosorum plethoricorum idiopathiceam frequentia longe superare. Ex quibus egregium porisma redundat, quod in curandis dentium doloribus potissimum eo respicere debeamus, ut plethora, princeps congectionum plurimarum causa debite imminuatur. Quare ex *fonte chirurgico* primo loco commendamus *venesectionem*, quam multi quidem cum HELMONTIO reiciunt, nos autem eam tam praeservatorie, quam curatorie, in *odontalgia symptomatica*, tamquam optimum, & saepe praesentaneum remedium, merito laudamus, ea tamen cautione, ut in dolorum *causa* non facile celebretur. Hinc recte praecipit RIVERIUS *Lib. VI. Prax. Med. Cap. I. Libe-*

Liberalis venesectione instituenda est, iuxta preceptum GALENI, qui largam sanguinis detractionem, plenitudini respondentem, omnium dolorum promptissimum esse remedium, adseruit, quod nos, frequentissima experientia, tum in aliis doloribus, tum precipue in dolore dentium, verissimum esse comperimus. Quamquam alii hoc in casu cum RIOLANO arteriotomiam praeferant phlebotomiae. Ita enim ille Lib.IV. Cap.V. Anthropograph: Notandus, inquit, diligenter surculus a carotide deductus, qui auris antitragum perreptat, maxillam superiorem irrigaturus, ut singulis dentibus spiritum vitalem suppediet. Per eum ramulum fluxionem in dentes fieri puto, quia eo resecto, miraculi instar, sedatam vidi odontalgiam, propter comneatum serosi & acris humoris interceptum. Cucurbitulas scapulis cum scarificatione adhibitas, praeservandi scopo maxime commendat WEDELIVS. Alii, quando dolores non statim ex voto remittunt, ad ipsam dentium evulsionem fugiunt, putantes, dens si fuerit extirpatus, ipsum etiam dolorem extirpari. Sapius vero suo cum damno contrarium experiuntur, siquidem dente uno licet evulso, dolor pergit ad alterum, & hinc iterum ad alium, donec aegri plane fiant edentuli; multoties etiam accidit, dolorem a chirurgo minus perito magis exacerbari quam sedari. Quare licet in odontalgia idiopathica, si dentium caries per cauterisationem removeri non potest, dens cariosus omnino evellendus sit; in symptomatice tamen odontalgia non facile opus erit dentium extirpatione, ubi potius post largam

gam venæsectionem, ex fonte pharmaceutico & diætico remedia petenda erunt.

§. XX.

In odontalgia idiopathica, si caries dentium vel per cauterisationem, vel per dentisevulsionem, antea remota fuerit, ad dolores mitigandos, primum commendamus *pulveres antispasmodicos*, singulis ferme horis repetendos, deinde *specifica* quædam *sympathetica*, e. g. *lignum fulmine tactum*, quo STAHLIVS pro dentium scalpro uti solebat, *lignum fraxini* in solstitio collectum, *pulvis sympatheticus*, in cuius solutionem lignum denti adfrictum immittitur, & quæ sunt reliqua. Symptomata autem seu *sympathica odontalgia* inprimis exposcit plethoræ per hæmorrhagias artificiales imminutionem, deinde orgasmii congestorii temperationem, quam per pulverem superius laudatum obtinemus, denique dolorum atrocium mitigationem, quæ speranda est, si cum pulvere antispasmodico, satis noto, unum vel alterum granum massæ pilularum de cynoglossâ miscemus, & blandam diaphoresin promovemus. Externe intra os calide sumi potest *decoctum emolliens*, ex rad. Altheæ, flor. Chamom, rosar. nymphææ, papav. cum lacte paratum. Ad stasim humorum *resolvendam & discutiendam* interne conducunt *catarrhalia*, e. g. essentia succini cum essentia alexipharmaca STAHLII maritata, externe vero camphorata, e. g. spiritus vini camphoratus gossypio applicatus, item camphora denti cavo immediate applicata; porro *decoctum* e radice Jrid. flor. aristoloch. utriusque &c. cum lacte paratum, denti-

dentibus sæpius calide adhibitum, item epithema ex herb. hyssop. flor. chamomillæ, sambuci, farina secalina calida genis impositum. Ad affluxum humorum *revellendum*, interne *purgantia* pro diversitate temperamentorum & caussarum propinari possunt, ubi M. P. de succino CRATONIS ad quemlibet casum facile determinari potest; externe autem, præter venæsectionem, aliaque media chirurgica, ex fonte *pharmaceutico* maxime huc spectant *apophlegmatizantia* stricte sic dicta, e. g. rad. pyrethri, imperator. angelic. herba tabaci, &c. masticata, & per aliquot tempus in ore detenta. Tandem etiam, licet magis circa finem, quam sub initium *odontalgie*, in subsidium vocari potest ex *repellentibus tinctura odontalgica* MYNSICHTI, quæ satis temperata est, & egregii effectus observatur. Ad fontem autem *dieteticum* quod attinet, præservative maxime conducit *quotidiana dentium a sordibus repurgatio*, & frequens oris collutio, ubi modo cavendum est, ne dentifricia acriora corrosiva, vel instrumenta metallica, unde facile dentium caries oriri solet, ad dealbandos & mundificandos dentes adhibeantur. Aeris frigidi iniuriæ vitandæ; caloris & frigoris excessus *in cibo potuque* absit; otium cane angueque peius fugiatur; *somnus & vigilia* non excedant modum; *alvus* & alia viscera quotidie suo fungantur officio; *animi pathemata*, præsertim iracunda refrænentur.

T A N T V M.

VIRO

VIRO NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO
JO. FRIDERICO ANDREÆ
SCHVLTZE
SALVTEM DICIT PLVRIMAM
IOANNES IVNCKERVS.

Si quod unquam est morborum genus, quod miseros mortales exquisitissimo dolore excruciat, certe Odon- talgia ad id merito iure est referenda: Morbus enim est haud raro contingens, & pauperum pariter turguriis ac honoratiorum palatiis inerrans; quare non est, quod miremur, alios atque alios alia prorsus atque alia excogitasse remedia, eaque fere innumera, quibus epidemico huic malo obviam ire conarentur. Verum enim vero quotquot illorum numeres, ei tamen radicitus stirpitusque eradicando haud quaquam fuere paria. Vt enim insanam circulatorum catervam taceam, neque pluribus aliis remediorum auctoribus fundum rei primariasque eiusdem causas penitus introspicere contigit. Quia sanguinis eiusdemque incompletæ congestionis, tamquam principis huius morbi originis respectum plane nullum habuere. Meliori præ multis aliis ingressus es tramite, CANDIDATE doctissime! melioraque contumaci hoc morbo detentis exposuisti remedia, plethoræ scilicet consumptionem, ceu consummatissimum, atque maxime universale, tam in idiopathicis quam symptomaticis dentium doloribus
auxi-

auxilium commendans, atque in eo odontalgia adfe-
ctis expectatissimum plane solatium exhibuisti. Ha-
beo igitur CANDIDATE Clarissime! quod TIBI de
feliciter exantlatis studiorum laboribus sincere gratu-
ler. Neque enim præmia TE deserere potuerunt, cum
non solum placitis doctissimorum virorum tam HALÆ
quam JENÆ imbutus, sed etiam propria industria in-
defessoque studio ad interiores scientiarum fontes per-
venire allaborasti; ut inde hodierna luce largissimam
fructuum messem, omnium plausu colligere possis. Quæ
cum ita sint divina suffultus clementia fausta quævis in
posterum perage atque secunda. Summumque Numen
ulteriores TE experiri iubeat felicitatum cumulos. Ce-
terum, ut facis, me ama, certeque habeas persuasum,
me TVI semper fore observantissimum. Dab. Halæ
in Frideric. quarto Iduum Jun. cIo Lccc xxxxxvi.

NOBILISSIMO AC DOCTISSIMO
DOMINO CANDIDATO
JO. FRIDERICO ANDREÆ
SCHVLTZE

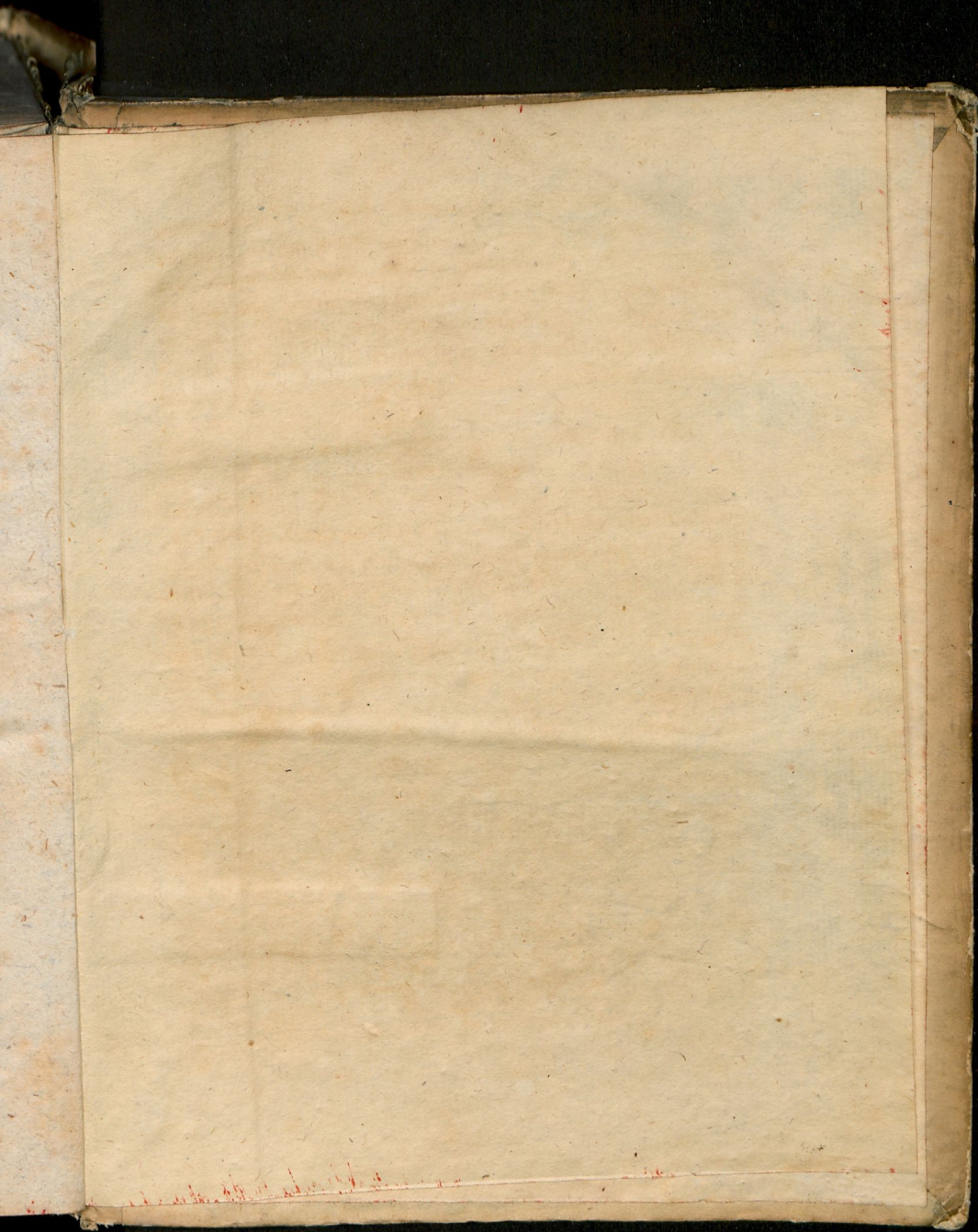
S. D. P.

J. G. P. SEIP, Medicin. Cult. Oppon.

Brevissimum sane tempus est Candidate Doctissime! ex quo aditus mihi
patuit ad TE tuamque familiaritatem multo exoptatissimus. Quo
brevius autem istud quidem fuit, eo maiori cum ardore, ut idem
excolenda benevolentia atque amicitia TVA recte collocarem, alla-
boravi. Et nunquam profecto studii istius mei me paritebit, quippe
tantam

tantam ex eo tamque liquidam & puram percepi voluptatem, quantam quidem verbis exprimere recusat prorsus nimia animi commotio. Inge-
nue quid sentiam fatear. Simulac TE vidi Amice suavissime! & paullo
proprior TECum mihi obrigit nexus, nescio sane, quo tandem pacto, quove
secreto vinculo captus, nihil magis in votis haberem optatisque, nisi, ut
arctior quaedam libertiorque mihi TECum intercederet consuetudo. Quid
mirum? Tanta est morum Tuorum elegantia, Tanta Tua modestia, sua-
vitas denique in doctissimis pariter ac incundissimis Tuis sermonibus tan-
ta, ut qui semel hisce adsueverit, TE non observet so.um sed etiam colat,
non diligat sed amet, ac prorsus in sinu suo foveat. *Que cum ita sint,*
maximopere letor, quod brevi merita ac virtutes Tuas visurus sim coro-
natas. Etenim quam bene merearis summos in arte salutari Tibi confe-
rendos honores, ut taceam elegantissimum quod iam edisti eruditionis Tuae
specimen, unicuique eorum satis pater (pater autem quamplurimis) qui,
quanta cum diligentia in curriculo Tuo academico Celeberrimis Doctori-
bus operam dederis, quanta cum industria versatus sis in addiscendis
quibuscumque artis medicae disciplinis, non sine admiratione observavit.
Probe nimirum perspiciebas pro ingenii quo polles acumine, non omnia
sufficere, si unius tantummodo alteriusve docti viri placita teneamus,
sed hoc praecipue in accurata rerum cognitione salubre esse ac frugife-
rum, si quacunq; contrariarum positionum atque opinionum documen-
ta tamquam in illustri posita intueamur, unde, quod verum sit falsum-
ve videamus, illud amplectemur hoc vero rejiciamus. Quam ob rem &
mechanicorum & organicorum scholas sapienter & cum indefesso stu-
dio atque assiduitate frequentasti, quo quid profeceris qualemque Tibi
comparaveris eruditionis thesaurum, id vero illi iudicent qui quidem ar-
tis nostrae penetrata eiusque intimos recessus perustrare valent oculo non
heberato. Age igitur Candidare Doctissime! Conscende locum ubi TE
manent praemia diligentiae Tuae splendidissima, quae tantum abest, ut Tibi
quemadmodum contigit multis, sint dedecori, ut potius summum Tibi
ac nunquam perituum concilient ornamentum. Ego vero summum
numen ex animo precor, ut clementissime annuat votis meis, quae inco-
limitatis ac prosperitatis Tuae causa concipio, ardentissimis. Vale & fave.
Dabam Hale d. VIII. Calend. Julii ch l cccxxxvi.

Ma 4713

ULB Halle

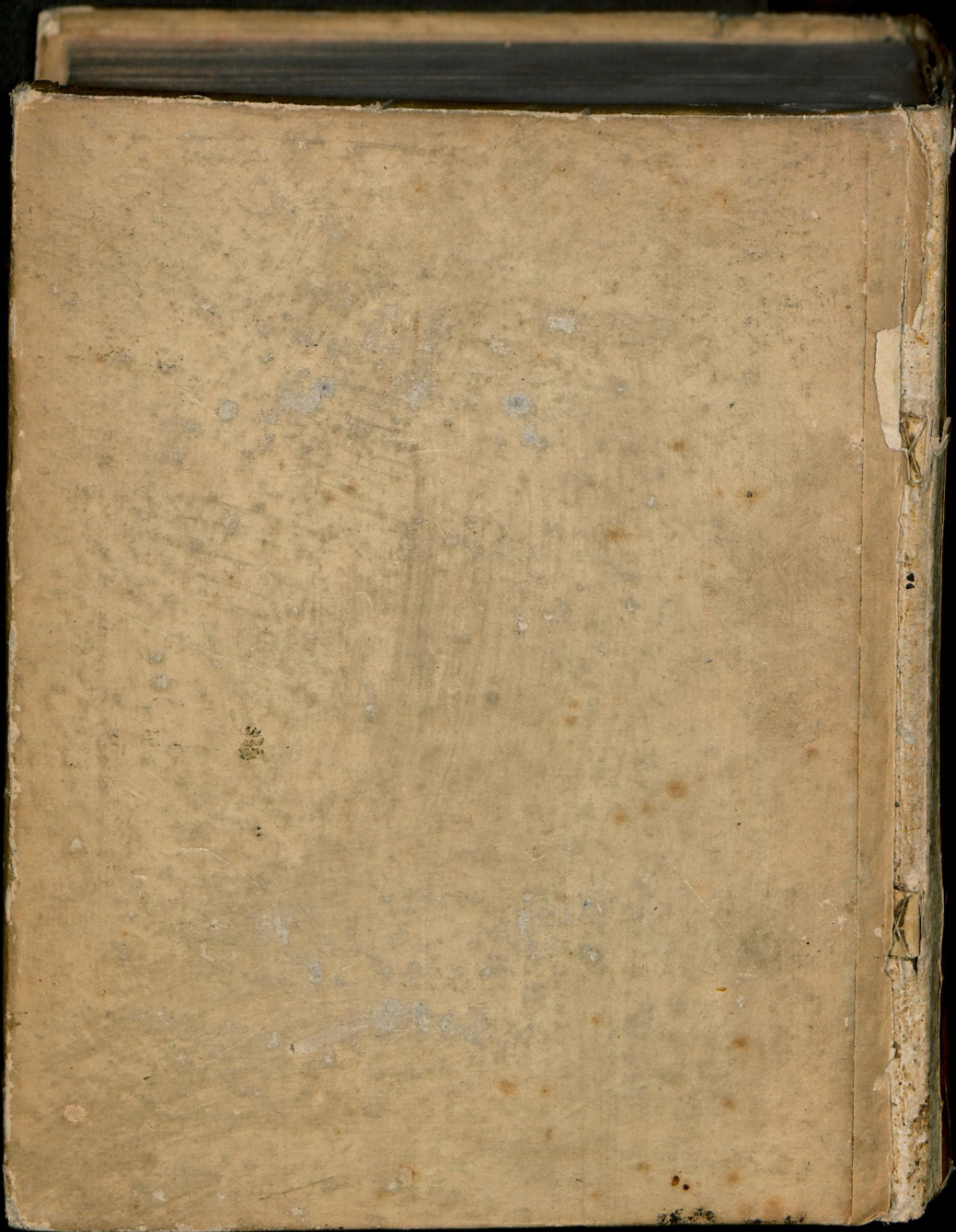
003 901 068

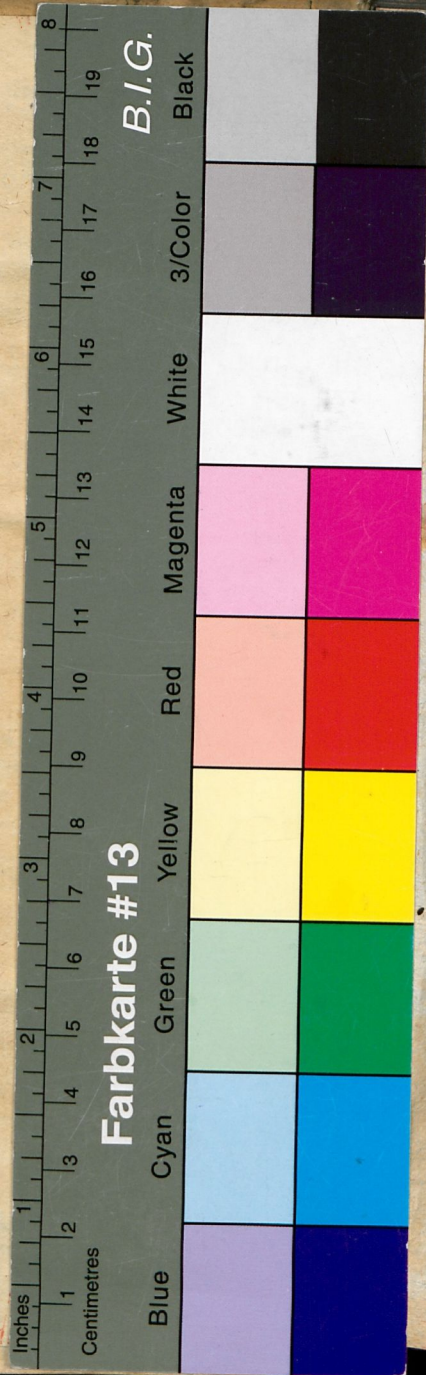
3

80

DISSERTATIO INAUGURALIS MEDICA
DE
ODONTALGIA

QVAM
AVSPICE DEO PROPITIO
CONSENSV ATQVE AVCTORITATE GRATIOSI
ORDINIS MEDICI
PRÆSIDE
VIRO ILLVSTRI EXCELLENTISSIMO EXPERIENTISSIMO
DN. JOANNE JVNCKERO
MEDICINAE DOCTORE EIVSDEMQVE PROFESSORE
PVBL. ORDIN. PRACTICO ORPHANOTROPHEI ET
PAEDAGOGII FELICISSIMO
PATRONO PRÆCEPTORE ATQVE HOSPITE SVO OMNI PIETATIS
CVLTIV ÆTERNVM DEVENERANDO

PRO GRADV DOCTORIS
SVMMSIQVE IN ARTE MEDICA HONORIBVS ET PRIVILEGIIS
LEGITIME IMPETRANDIS

AD D. JUN. M D CC XLVI.
PVBLICO ET PLACIDO ERVDITORVM EXAMINI
SVBMITTIT

RESPONDENS
JOANNES FRIDERICVS ANDREAS SCHVLTZE
BERNBVRGO - ANHALTINVS.

HALAE MAGDEBVRGICAE
Typis IOANNIS CHRISTIANI HILLIGERI, Acad. Typogr.